

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1927.

Första kammaren.

Nr 22.

Torsdagen den 21 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Herr statsrådet *Rosén* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 245, angående godkännande av viss överenskommelse mellan kronan och staden Ystad.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Att ledamoten av riksdagens första kammare borgmästare *John Karlsson* på grund av hjärtsjukdom tillsvidare är oförmögen att deltaga i riksdagens göromål, intygas

Västerås den 18 april 1927.

Gustav Holm,
leg. läkare.

Vidare upplästes en till kammaren inkommen ansökning, så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Åberopande medföljande läkarintyg får jag vördsamt anhålla om permission för sjukdom till innevarande riksdags slut.

Kalmar ¹⁶/₄ 1927.

E. Svänsson.

Det i ansökningen åberopade läkarintyget, som jämväl upplästes, lydde sålunda:

Att ledamoten av riksdagens första kammare folkskolinspektören herr *E. Svänsson* på grund av hjärtsjukdom är oförmögen deltaga i riksdagens arbete till innevarande riksdags slut, varder härmed intyगत.

Kalmar ¹⁶/₄ 1927.

E. Helling,
leg. läkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Ytterligare upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Undertecknad får härmed vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet för tiden 21 april—8 maj under hänvisning till bifogade läkarbetyg.

Stockholm den 21 april 1927.

Åke Ingeström.

Att direktören *Åke Ingeström* på grund av sjukdom (myocardit och hypertoni) under en tid av c:a 3 veckor är förhindrad deltaga i riksdagens förhandlingar intygas

Stockholm ²⁰/₄ 1927.

H. von Matern,
leg. läkare.

Även den av herr Ingeström sökta ledigheten beviljades.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bevillningsutskottet i dess memorial nr 11 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att rubriken 242 i gällande tulltaxa skall erhålla följande ändrade lydelse:

Block och läster för tillverkning av skodon samt ämnen för dylika läster; ävensom träskor och ämnen till infattning av borstar (s. k. borstrån) samt formar för industriella ändamål, 1 kilogram 10 öre, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat, att motionen I: 37 av herrar Lindgren och Åkerberg, om sänkning av tullen å ämnen för skoläster, icke skall föranleda någon riksdagens åtgärd.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 99;

Nej — 42.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 402, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 106 ja och 116 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 205 ja och 158 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Herr **talmannen** yttrade: Jag förstår mycket väl, att det, när så många omröstningar följa på varandra, kan kännas påkostande för kammarens ledamöter, om man begär, att de under pågående omröstning icke skola föra någon konversation med varandra. Det är emellertid alldeles nödvändigt att fordra detta.

Jag ber även få erinra om, att inga andra än kammarens ledamöter få vara närvarande i kammaren under omröstningarna.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bevillningsutskottet i dess memorial nr 24 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att nedan angivna del av gällande tulltaxa skall erhålla följande ändrade lydelse:

Växter, ej särskilt nämnda:
levande:

130 a.	-----	
130 b.	förädlade träd av äpple, päron, plommon och körsbär	1 kg. 60 öre.
130 c.	andra	1 kg. 7 öre.
	<i>Anm. 1.</i> -----	
	<i>Anm. 2.</i> -----	
	<i>Anm. 3.</i> -----	

röstas

Ja;

Den, det ej vill, röstas

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat, att motionen I: 58 av herr Adolf Dahl, om tull å förädlade träd av äpple, päron, plommon och körsbär, icke skall föranleda någon riksdagens åtgärd.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen uppläst, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 100;

Nej — 38.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 403, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 100 ja och 126 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 200 ja och 164 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Sedan kamrarna stannat i olika beslut angående jordbruksutskottets i utlåtande nr 11 punkten 34 gjorda hemställan i fråga om anslag för bearbetning av material från riksskogstaxeringen, anställdes nu jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av samma utskott i dess memorial nr 25 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla vad jordbruksutskottet i utlåtande nr 11 punkt 34 i förevarande avseende hemställt eller att riksdagen må för bearbetning av material från riksskogstaxeringen anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 63,000 kronor, röstas

Ja;

Den, det ej vill, röstas

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren för bearbetning av material från riksskogstaxeringen anvisat för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 66,000 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen uppläst, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 82;

Nej — 60.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 404, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 74 ja och 151 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 156 ja och 211 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 52 punkten 1 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må medgiva, att från de å det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk uppkomna besparingarna må för budgetåret 1927—1928 av Kungl. Maj:t, under de villkor och bestämmelser Kungl. Maj:t äger föreskriva, utanordnas ett belopp av 15,000 kronor till laboratorietrustning vid tekniska gymnasiet i Örebro, röstar
Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren medgivit, att från de å det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk uppkomna besparingarna må för budgetåret 1927—1928 av Kungl. Maj:t, under de villkor och bestämmelser Kungl. Maj:t äger föreskriva, utanordnas ett belopp av 10,000 kronor till laboratorietrustning vid tekniska gymnasiet i Örebro.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteingspropositionen uppläst, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 86;

Nej — 57.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 405, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 53 ja och 173 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 139 ja och 230 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Efter det kamrarna fattat olika beslut rörande statsutskottets i utlåtande nr 8 punkten 226 gjorda hemställan beträffande Kungl. Maj:ts i punkten 224 under åttonde huvudtiteln av innevarande års statsverksproposition framlagda förslag och herr Oscar Olssons motion nr 94 i första kammaren, anställdes nu jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av nämnda utskott i dess memorial nr 52 punkten 2 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Oscar Olssons ovannämnda motion (I: 94), i vad densamma beträffande anslag till anordnande av universitetscirkular skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, till anordnande av tre s. k. universitetscirkular för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsan-

slag av 3,900 kronor att fördelas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t finner gott meddela, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att med anledning av Kungl. Maj:ts förslag och herr Oscar Olssons ovannämnda motion (I: 94), i vad den avser anslag till anordnande av s. k. universitetscirklar, för berörda ändamål för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 13,000 kronor att fördelas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t finner gott meddela.

Sedan efter given vassel kammarens ledamöter intagit sin platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 77;

Nej — 61.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 406, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 102 ja och 123 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 179 ja och 184 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Sedan kamrarna stannat i olika beslut angående statsutskottets i utlåtande nr 8 punkten 231 gjorda hemställan beträffande Kungl. Maj:ts i punkten 229 under åttonde huvudtiteln av innevarande års statsverksproposition framlagda förslag samt motionerna nr 57 i första kammaren av herr C. Schedin m. fl. och nr 82 i andra kammaren av herr E. Olsson i Högby, företogs nu jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av samma utskott i dess memorial nr 52 punkten 3 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Schedins m. fl. och herr Olssons i Högby ovanberörda motioner (I: 57 och II: 82), i vad desamma skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, till understöd åt föreningar, som anordna god orkestermusik för allmänheten, samt till inspektion av ifrågavarande förenings och orkestrars verksamhet anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag å 67,500 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att med anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till herr Schedins m. fl. och herr Olssons i Högby ovanberörda motioner I: 57 och II: 82, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till understöd åt föreningar, som anordna god orkestermusik för allmänheten, samt till inspektion av ifrågavarande förenings och orkestrars verksamhet anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag å 57,000 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 76;

Nej — 64.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 407, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 92 ja och 132 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 168 ja och 196 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Efter det kamrarna fattat olika beslut rörande statsutskottets i utlåtande nr 8 punkten 252 gjorda hemställan beträffande motionerna nr 53 i första kammaren av herr N. Gabrielsson m. fl. och nr 89 i andra kammaren av herr A. Wiklund m. fl., anställdes nu jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av nämnda utskott i dess memorial nr 52 punkten 4 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må, med bifall till herr Gabrielssons m. fl. och herr Wiklunds m. fl. ovannämnda motioner I: 53 och II: 89, anvisa ett extra anslag å 4,000 kronor för budgetåret 1927—1928 att utgå till Västerbottens läns hembygdsförening för arkeologiska och etnografiska forskningar samt undersökningar rörande västerbottniskt landsmål att användas i huvudsaklig överensstämmelse med den av föreningen i dess underdåniga skrivelse av den 3 december 1925 framlagda plan, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat avslå herr Gabrielssons m. fl. och herr Wiklunds m. fl. motioner I: 53 och II: 89.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 48;

Nej — 94.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 408, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 46 ja och 180 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 94 ja och 274 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 52 punkten 5 beträffande herrar J. P. Johanssons och H. Anderssons motion nr 98 i första kammaren föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må, i anledning av herrar J. P. Johanssons och H. Anderssons ovannämnda motion I: 98, till Heimbygda, hembygdsvårdande förening för Jämtland och Härjedalen, anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 4,000 kronor att användas till främjande av kulturhistorisk forskning rörande Jämtland och Härjedalen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren avslagit herrar J. P. Johanssons och H. Anderssons ovannämnda motion I: 98.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och vote-ringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 43;

Nej — 96.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 409, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 47 ja och 178 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 90 ja och 274 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av stats-utskottet i dess memorial nr 68 punkten 1 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må minska ordi-narie förslagsanslaget till inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., nu 1,150,000 kronor, med 150,000 kronor till 1,000,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren minskat ordinarie förslagsanslaget till inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., nu 1,150,000 kronor, med 250,000 kronor till 900,000 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och vote-ringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 101;

Nej — 40.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 410, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 117 ja och 109 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 218 ja och 149 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Sedan kamrarna stannat i olika beslut angående statsutskottets i utlåtande nr 4 punkten 21 gjorda hemställan beträffande Kungl. Maj:ts i punkten 23 under fjärde huvudtiteln av innevarande års statsverksproposition framlagda förslag samt motionerna nr 77 i första kammaren av herr E. Trygger m. fl., nr 171 i första kammaren av herr C. Lindhagen och nr 91 i andra kammaren av herr A. Lindman m. fl., företogs nu jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av samma utskott i dess memorial nr 68 punkten 2 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må med bifall till de av herr Trygger m. fl. och herr Lindman m. fl. väckta motionerna I: 77 och II: 91 samt med avslag å den av herr Lindhagen väckta motionen I: 171 till det frivilliga skytteväsendets befrämjande för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren med bifall till den av herr Lindhagen väckta motionen I: 171 avslagit såväl det av Kungl. Maj:t framställda förslaget som de av herr Trygger m. fl. och herr Lindman m. fl. väckta motionerna I: 77 och II: 91 om anvisande av anslag för budgetåret 1927—1928 för det frivilliga skytteväsendets befrämjande.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 90;

Nej — 50.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 411, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 107 ja och 118 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 197 ja och 168 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Efter det kamrarna fattat olika beslut rörande statsutskottets i utlåtande nr 6 punkten 37 gjorda hemställan beträffande Kungl. Maj:ts i punkten 38 under sjätte huvudtiteln av innevarande års statsverksproposition framlagda förslag, anställdes nu jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av nämnda utskott i dess memorial nr 69 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag, må dels för ändrings- och reparationsarbeten m. m. i Rosenhaneska huset för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 159,000 kronor, dels ock för påbörjande av dylika arbeten m. m. i gamla kungshuset för samma budgetår anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att icke bifalla dels Kungl. Maj:ts förslag om anslag för reparations- och ändringsarbeten m. m. i Rosenhaneska huset, dels ock Kungl. Maj:ts framställning om anslag för påbörjande av dylika arbeten m. m. i gamla kungshuset.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och vote-ringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 103;

Nej — 31.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 412, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 102 ja och 117 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 205 ja och 148 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Under denna omröstning hade herr talmannen uppstått och avlägsnat sig, varvid ledningen av kammarens förhandlingar övertagits av herr förste vice talmannen.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 245.

Avgåvos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 345, av herr *Lindhagen*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till överenskommelse med Luossavaara—Kiirunavaara Aktiebolag, Aktiebolaget Gellivare Malmfält, Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund och Norrbottens Järnverks Aktiebolag;

nr 346, av herr *Lindhagen*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till överenskommelse angående kronans gruvegendom i Skelleftefältet; samt

nr 347, av herr *Asplund*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till överenskommelse med Luossavaara—Kiirunavaara Aktiebolag, Aktiebolaget Gellivare Malmfält, Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund och Norrbottens Järnverks Aktiebolag.

Herr *Lindhagen* erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Pro- *Interpellation*
positionerna nr 241 om nytt avtal rörande Kiruna m. fl. gruvor och nr 230 om *ang. ny gruv-*
överenskommelse angående kronans gruvegendom i Skelleftefältet giva oss *lagstiftning.*
osökt påminnelse även om det fortfarande uteblivandet av den nya gruvlag-
stiftningen, som sedan länge från skilda håll påyrkats, icke minst från de båda
statsmakternas sida.

Den nuvarande gruvestadgan av år 1884 är byggd på inmutningssystemet. År 1886 antogs en lag om stenkolsfyndigheter, grundad på koncessionssystemet. Enligt vårt inmutningssystem har jordägaren rätt till hälften i inmutad fyndighet, även s. k. jordägareandel. Karakteristiskt var att denna förmån ursprungligen tillkom allenast enskilda jordägare och icke kronan. Under åren

Interpellation
ang. ny gruv-
lagstiftning.
(Forts.)

1889—1899 förhandlades fram och tillbaka om att bereda även kronan jordägareandel och sistnämnda år löstes omsider saken till kronans förmån.

Kort därefter riktades tankarna på en än mera vidgad rätt för staten, till en början åtminstone på kronojord. För att lämna utrymme för en lagstiftning i sistnämnda syfte beslöts att provisoriskt för ett år i sänder upphäva inmutningsrätten, från år 1902 å kronans odisponerade mark inom Norrbottens län och från 1907 jämväl å sådan mark inom Västerbottens och Jämtlands län. Detta provisorium inskränktes 1918 till järnmalmfyndigheter, men år 1926 återupplivades det gamla provisoriet i avvaktan fortfarande på en definitiv lagstiftning.

Under de många förhandlingarna under denna tid om tillgodogörande av malmfyndigheterna å kronojord framkommo också enstaka förslag om att även å enskild jord bygga lagstiftningen på ett koncessionssystem. Åren 1909, 1910 och 1914 frambars dessutom av mig riksdagsmotioner om inmutningssystemets utbytande på all jord mot koncessionssystemet. Förslaget bifölls år 1909 av en avsevärd minoritet inom andra kammaren samt de båda följande åren av kammarens majoriteter, varemot första kammaren alla tre gångerna avslag förslaget.

År 1916 biföll riksdagen en motion av herr Asplund, att vid lösning av gruvlagstiftningen största vikt måtte läggas därpå, att malmen förädlades inom landet samtidigt med att statens rätt som jordägare och intressent i övrigt fullt tillgodosågs. År 1917 utvidgades 1886 års koncessionslag om stenkolsfyndigheter bl. a. att omfatta även saltfyndigheter.

Emellertid tillsattes redan år 1916 en gruvlagstiftningskommitté med uppdrag att taga itu med fyndigheterna å kronojord men dessutom företaga en revision av gruvstadgans bestämmelser i övrigt utan rubbade av dess grunder. I sitt betänkande år 1919 föreslog kommittén inmutningsrättens bibehållande i princip även å kronojord men med väsentliga modifikationer för fyndigheter å odisponerad kronojord. Kommitténs ledamot Bernhard Eriksson uttalade sig för ett rent koncessionssystem å såväl kronojord som enskild jord och herr Asplund framlade förslag, som gingo i enahanda riktning.

I diktamen till statsrådsprotokollet den 6 februari 1920 förklarade justitieministern, att gällande inmutningsrätt icke tillgodosåg tillbörligen det allmännas berättigade krav och medförde lätt mindre önskvärda resultat. Det erfordrades, sade han, en ny enhetlig gruvlagstiftning, som bättre tillgodosåg det allmänna intresset av att landets malmtillgångar på lämpligt sätt tillvaratogs. I första rummet borde härvid prövas, huruvida den nya lagstiftningen skulle grundas på ett rent koncessionssystem eller ock på ett blandat koncessions- och inmutningssystem. Med denna instruktion tillsattes »1920 års gruvlagstiftningssakkunniga», vilka år 1924 avgåvo sitt betänkande. Detta bibehåller emellertid inmutningssystemet med vissa inskränkningar dock i riktning mot ett koncessionsförfarande. Även här hava herrarna Asplund och Bernhard Eriksson antecknat sina skiljaktiga meningar. Något förslag har sedan ej avhört från regeringen.

En reviderad gruvlagstiftning, som tar behörig hänsyn till hela folket och framtiden, är enligt många övertygelse ett lika viktigt och brådskande ärende som nödvändigheten att i brist bl. a. på en dylik lagstiftning falla allt fastare i armarna på enskilda trustbildningar i Norrbotten, Västerbotten och Bergslagsarna i och för rovbrytning av landets mineraltillgångar.

På grund härav och då ämnet synes beröra både justitiedepartementet, finansdepartementet och handelsdepartementet tillåter jag mig anhålla om kammarens tillstånd att få till statsministern framställa följande spörsmål.

- 1) När kan omsider från regeringen på riksdagens bord förväntas ett förslag till ny gruvlagstiftning? *Interpellation ang. ny gruvlagstiftning.*
- 2) Kan det emotas att även koncessionssystemet därvid allvarligt överväges och beredes tillfälle att komma till tals? *(Forts.)*

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag samt protokollen för den 6 och den 8 innevarande månad.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 5.06 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
